

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ”
(для бакалаврів)

МАУП

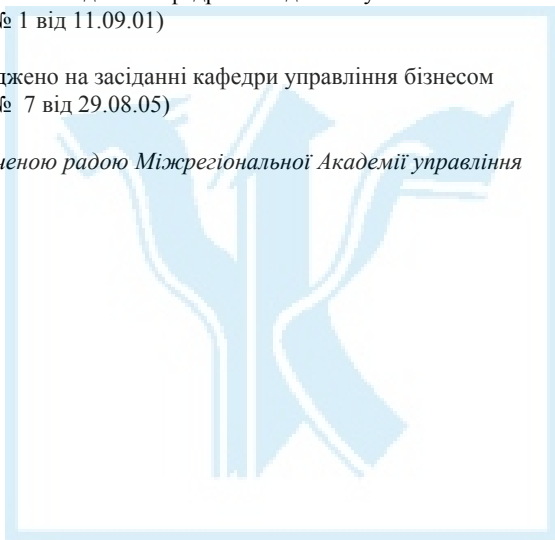
Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук, доцентом
В. А. Коростельовим

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(протокол № 1 від 11.09.01)

Перезатверджено на засіданні кафедри управління бізнесом
(протокол № 7 від 29.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Коростельов В. А. Навчальна програма дисципліни “Управління бізнесом”
(для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Управління бізнесом”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Особливістю навчального курсу “Управління бізнесом” є його синтетичний, комплексний характер. Він поєднує в собі всі питання, пов’язані з вивченням не тільки закономірностей розвитку бізнесу, а й основних правил управління цією дуже складною і турбулентною діяльністю.

Основне завдання курсу “Управління бізнесом” полягає у тому, щоб об’єднати та систематизувати знання, здобуті студентами при вивченні таких дисциплін, як “Основи економічної теорії”, “Загальний менеджмент”, “Стратегічний менеджмент”, “Маркетинг”, “Управління персоналом”, “Фінансовий менеджмент”, “Операційний менеджмент” та ін.

Мета вивчення дисципліни “Управління бізнесом”:

- оволодіти категорійним апаратом у сфері управління бізнесом;
- встановити зв’язок між бізнесом як діяльністю з метою отримання доходу і управлінням як засобом досягнення цієї мети;
- ознайомитися із складною структурою системи управління, діалектикою її розвитку;
- набути навичок побудови системи управління бізнесом, розв’язання протиріч та конфліктів між цілями, засобами, підрозділами, працівниками.

Програма навчальної дисципліни побудована на модульній основі та включає такі блоки (розділи):

- перший модуль — “Економічна основа бізнесу” (присвячений теоретичним питанням, які розкривають соціально-економічну природу бізнесу і бізнес-менеджменту);
- другий модуль — “Процес управління бізнесом: системний підхід” (розглядаються основні ланки системи управління та відповідальність за ефективність бізнесу);
- третій модуль — “Система забезпечення функціонування бізнесу” (висвітлюються основні ланки, які забезпечують високу результативність бізнесу).

При вивченні курсу “Управління бізнесом” передбачається широке використання аналізу конкретних ситуацій, тестів, практичних завдань, тобто застосування сучасних тренінгових методів навчання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ”

№ п/п	Назва розділу і теми
	Вступ
	I. Економічна основа бізнесу
1	Економічна природа бізнесу
2	Теоретичні основи бізнес-менеджменту
	II. Процес управління бізнесом: системний підхід
3	Місце стратегічного управління в технології бізнесу
4	Маркетинговий підхід у бізнесі
5	Виробнича функція бізнесу
6	Роль управління кадрами в системі бізнесу
7	Фінансовий менеджмент у бізнесі
8	Управління інноваційними процесами в бізнесі
	III. Система забезпечення функціонування бізнесу
9	Технологія бізнес-планування
10	Управління бізнес-проектами
11	Інформаційне забезпечення бізнесу
12	Інвестування та бізнес
13	Управління бізнесом у кризових ситуаціях
14	Роль консалтингу в сучасному бізнесі
15	Безпека бізнесу
16	Державне регулювання розвитку бізнесу

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ”

Вступ

Мета, основні завдання, методологія та методика вивчення курсу. Місце курсу в економічній теорії. Значення курсу для формування сучасного менеджера. Структура курсу. Зв'язок з іншими дисциплінами.

Розділ I. Економічна основа бізнесу

Тема 1. Економічна природа бізнесу

Сутність бізнесу. Бізнес і підприємництво. Ознаки бізнесу. Головні умови функціонування бізнесу. Суб'єкти та об'єкти бізнесу. Зовнішнє та внутрішнє оточення бізнесу. Види і форми бізнесу. Форми бізнес-підприємств. Бізнес і власність. Механізми створення бізнесу.

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Корпоративне управління в ринковому секторі економіки. Фінансово-промислові групи. Глобалізація бізнесу.

Література [5; 16; 17]

Тема 2. Теоретичні основи бізнес-менеджменту

Бізнес і менеджмент. Роль менеджменту для успішного бізнесу. Принципи сучасного менеджменту. Модель успішного менеджменту. Модель сучасного менеджера. Менеджер-підприємець.

Література [12; 17]

Розділ II. Процес управління бізнесом: системний підхід

Тема 3. Місце стратегічного управління в технології бізнесу

Сутність стратегічного управління. Місія компанії. Сутність і роль місії. Стратегічні цілі компанії. Стратегії компанії. Стратегічні і тактичні завдання. Рівні стратегії. Загальна стратегія. Ринкова стратегія. Виробнича стратегія. Кадрова стратегія. Фінансова стратегія.

Засоби формування стратегії. Аналіз зовнішнього бізнес-оточення. Аналіз внутрішнього бізнес-середовища.

Взаємозв'язок стратегічних цілей підприємства і організаційної структури компанії. Види структур. Стабільність та мобільність структури. Роль менеджера в забезпеченні стабільності та мобільності.

Література [2; 7; 8; 11; 15]

Тема 4. Маркетинговий підхід у бізнесі

Формулювання основних ринкових цілей. Врахування основних зовнішніх факторів. Економічні фактори. Правове середовище. Технологічні фактори. Екологічні фактори. Стратегічна сегментація ринку. Стратегія щодо споживачів. Стратегія щодо конкурентів.

Стратегія формування бізнес-контактів. Сегментація ділових зв'язків. Визначення потенційних партнерів у сегментах. Вибір ключових партнерів. Визначення головних перешкод на шляху до партнера.

Мистецтво проведення ділових переговорів. Підготовка до переговорів. Мистецтво презентації. Засоби проведення переговорів.

Література [6; 11; 12; 16; 17]

Тема 5. Виробнича функція бізнесу

Розробка основних цілей виробництва. Стратегія постійного оновлення продукції/послуг. Стратегія безперервного підвищення якості продукції/послуг. Орієнтація на кращий технологічний рівень. Постійне оновлення матеріально-технічної бази.

Література [12; 16; 17]

Тема 6. Роль управління кадрами в системі бізнесу

Визначення основних цілей кадрової політики. Аналіз зовнішніх факторів. Аналіз сильних і слабких сторін кадрової політики компанії. Визначення основних шляхів досягнення цілей кадрової політики.

Механізм трансформації стратегічних цілей компанії в індивідуальні цілі працівників. Стратегія і тактика синергізму.

Необхідність змін у компанії. Роль зовнішніх факторів. Позиція працівників компанії. Асиміляція змін персоналом. Опір змінам. Діагностування опору. Коефіцієнт опору. Тлумачення результатів діагностування.

Стимулювання зацікавленості в організаційних змінах. Головні ролі у процесі формування зацікавленості. Стадії зацікавленості. Стратегія стимулювання зацікавленості.

Оцінювання проблем здійснення змін. Опис проекту змін. Діагностування позицій працівників. Інтерпретація результатів.

Література [6; 7; 10; 14; 16–18]

Тема 7. Фінансовий менеджмент у бізнесі

Роль і місце фінансового менеджменту в системі управління бізнесом. Розробка стратегічних фінансових цілей компанії. Необхідність системи фінансового моніторингу. Найважливіші індикатори фінансового стану компанії. Стратегія організації контролю прибутків і витрат компанії. Прогнозування прибутків підприємства. Планування витрат підприємства. Рух грошових засобів.

Література [8; 13; 16]

Тема 8. Управління інноваційними процесами в бізнесі

Місце і значення інноваційного менеджменту. Організація системи постійного генерування нових бізнес-ідей. Форми підтримки інноваторів у компанії. Механізм стимулювання інноваторів.

Література [1; 3; 10, 14]

Розділ III. Система забезпечення функціонування бізнесу

Тема 9. Технологія бізнес-планування

Формування ефективного бізнес-плану. Роль бізнес-планування в організації ефективної системи стратегічного управління. Структура бізнес-плану. Характеристика маркетингової і фінансової компонент бізнес-плану.

Література [6; 16]

Тема 10. Управління бізнес-проектами

Роль бізнес-проекткування для розвитку компанії. Життєвий цикл бізнес-проекту. Характеристика чотирьох фаз циклу: стартової, підготовки, реалізації та завершення. Вихід на адресні групи і мобілізація підтримки проекту. Розрахунок необхідних ресурсів.

Функціональна матриця бізнес-проекту. Чотири головних функції управління бізнес-проектом: планування, організація, оперативне управління, контроль.

Формування управлінської команди. Характерні риси єдиної команди. Умови формування команди. Стадії розвитку команди.

Література [9; 12]

Тема 11. Інформаційне забезпечення бізнесу

Місце і значення інформаційного менеджменту в системі управління бізнесом. Класифікація інформації, яка потрібна менеджерам для прийняття рішень. Загальна ринкова інформація. Інформація про споживачів. Інформація про конкурентів. Інформація про постачальників. Інформація стосовно державного регулювання.

Література [12; 16]

Тема 12. Інвестування та бізнес

Економічна сутність інвестицій та поняття інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій. Основні джерела фінансування інвестицій. Інвестиційні проекти і бізнес-плани.

Література [6; 16]

Тема 13. Управління бізнесом у кризових ситуаціях

Теоретичні засади антикризового управління. Методи прогнозування кризових явищ у компанії. Методи діагностування кризового стану компанії. Основні шляхи подолання кризи.

Література [8; 12; 19]

Тема 14. Роль консалтингу в сучасному бізнесі

Зміст і роль консалтингу. Основні види і завдання консалтингу. Протиріччя і обмеження в управлінні бізнесом. Природа протиріч і обмежень в управлінні. Види протиріч та обмежень. Роль менеджерів у розв'язанні протиріч. Роль консультантів у розв'язанні протиріч клієнта.

Критерії професіоналізму консультантів. Особисті якості консультантів. Ділові якості консультантів. Наявність відповідної освіти. Наявність професійного досвіду.

Консалтинговий цикл. Початковий контакт з клієнтом. Первинна пропозиція. Укладання контракту. Збір необхідної інформації. Аналіз інформації, розробка рекомендацій. Організація звітності. Управління впровадженням. Завершення консалтингової діяльності та її оцінювання.

Місце і роль консалтингових організацій у забезпеченні розвитку бізнесу. Надання необхідної інформації клієнту. Проведення діагнозу проблем, що турбують клієнта. Розробка рекомендацій та надання допомоги в їх реалізації. Сприяння підвищенню кваліфікації клієнта. Суттєве поліпшення ефективності системи управління в організації.

Література [12; 16]

Тема 15. Безпека бізнесу

Сучасне трактування безпеки бізнесу. Організація захисту від зовнішньої небезпеки. Система охорони компанії. Організація контролю за діями конкурентів. Врахування змін в економічній, науково-технічній, екологічній та правовій сферах.

Організація внутрішнього контролю. Контроль за рівнем дисципліни праці. Форми контролю якості праці. Охорона комерційної таємниці. Безпека бізнесу і мотивація персоналу.

Література [6; 12; 16]

Тема 16. Державне регулювання розвитку бізнесу

Необхідність державного регулювання бізнесу. Сутність і зміст державного регулювання. Основні форми і засоби регулювання бізнесу з боку держави. Роль податкової політики держави в розвитку бізнесу. Значення фінансового регулювання. Важливість політики державних замовлень для розвитку бізнесу.

Література [12; 16]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є важливою складовою навчального процесу.

Мета контрольної роботи — закріпити теоретичні знання студентів.

Основне завдання контрольної роботи — перевірити рівень знань студентів з конкретної теми або проблеми, сформувати у них навички роботи з монографіями, науковими статтями, нормативними і статистичними матеріалами, а також ознайомити з основними вимогами щодо оформлення наукових робіт.

Контрольна робота повинна мати титульну сторінку, план, в якому висвітлюється зміст проблеми, перелік використаної літератури.

Номер варіанта завдання для контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта завдання для контрольної роботи
А, Б	1
В, Г	2
Д, Е	3
Є, Ж, З	4
І, І, Й	5
К, Л	6
М, Н	7
О, П, Р	8
С, Т, У	9
Ф, Х, Ц	10
Ч, Ш, Щ	11
Ю, Я	12

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Сутність бізнесу. Бізнес і підприємництво. Ознаки бізнесу.
2. Головні умови функціонування бізнесу.
3. Розкрийте зміст корпоративного управління. Розробіть модель корпоративної культури.

Варіант 2

1. Роль менеджменту для успішного бізнесу.
2. Модель сучасного менеджера.
3. Підготуйте схему структури стратегічного управління.

Варіант 3

1. Сутність і роль місії компанії
2. Формулювання основних ринкових цілей.
3. Покажіть вплив зовнішніх факторів на систему управління бізнесом на прикладі цукрового заводу.

Варіант 4

1. Розробка основних цілей виробництва.
2. Визначення основних цілей кадрової політики.
3. Назвіть найважливіші індикатори фінансового стану компанії. Розрахуйте коефіцієнт ліквідності промислової компанії.

Варіант 5

1. Розробка стратегічних фінансових цілей компанії.
2. Місце і значення інформаційного менеджменту в системі управління бізнесом.
3. Оцініть систему формування єдиної команди у Вашій організації.

Варіант 6

1. Формування ефективного бізнес-плану. Структура бізнес-плану.
2. Місце і значення інноваційного менеджменту.

3. Покажіть у вигляді схеми структуру мотиваційного механізму компанії.

Варіант 7

1. Роль бізнес-проекування для розвитку компанії. Життєвий цикл бізнес-проеку. Характеристика чотирьох фаз циклу: стартової, підготовки, реалізації та завершення.
2. Основні шляхи подолання кризових явищ в компанії.
3. Складіть бюджет бізнес-проеку, який спрямований на технічне оновлення підприємства.

Варіант 8

1. Стабільність та мобільність організаційної структури. Роль менеджера в забезпеченні стабільності та мобільності.
2. Функціональна матриця бізнес-проеку. Чотири головних функції управління бізнес-проеком: планування, організація, оперативне управління, контроль.
3. Проаналізуйте організаційну структуру Вашої компанії. Проведіть SWOT-аналіз цієї структури.

Варіант 9

1. Зміст і роль консалтингу. Основні види і завдання консалтингу.
2. Стратегія щодо конкурентів.
3. Основні етапи процесу державної реєстрації нового підприємства.

Варіант 10

1. Сучасне трактування безпеки бізнесу. Організація захисту від зовнішньої небезпеки.
2. Модель успішного менеджменту.
3. Зробіть аналіз основних споживачів Вашої компанії.

Варіант 11

1. Організація внутрішнього контролю в компанії.
2. Охорона комерційної таємниці.
3. Проведіть стратегічну сегментацію і вибір цільових ринків Вашого підприємства.

Варіант 12

1. Безпека бізнесу і мотивація персоналу.
2. Стратегія щодо споживачів.
3. Проаналізуйте конкурентне середовище Вашої компанії, використовуючи модель М. Портера.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність бізнесу.
2. Ознаки бізнесу.
3. Основні умови бізнесу.
4. Види бізнесу.
5. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
6. Корпоративне управління в ринковому секторі економіки.
7. Державне регулювання бізнесу.
8. Роль менеджменту для успішного бізнесу.
9. Принципи сучасного менеджменту.
10. Модель успішного менеджменту.
11. Модель сучасного менеджера.
12. Сутність стратегічного управління.
13. Сутність і роль місії компанії.
14. Стратегічні цілі компанії.
15. Стратегії компанії. Рівні стратегії.
16. Засоби формування стратегії.
17. Взаємозв'язок стратегічних цілей підприємства і організаційної структури компанії. Види структур.
18. Стабільність та мобільність структури. Роль менеджера в забезпеченні стабільності та мобільності.
19. Формулювання основних ринкових цілей. Врахування основних зовнішніх факторів.
20. Стратегічна сегментація ринку.
21. Стратегія щодо споживачів.
22. Визначення головних перешкод на шляху до партнера.
23. Мистецтво проведення ділових переговорів. Підготовка до переговорів. Мистецтво презентації. Засоби проведення переговорів.
24. Стратегія щодо конкурентів.
25. Значення виробничого менеджменту.
26. Розробка основних цілей виробництва.
27. Визначення основних цілей кадрової політики.

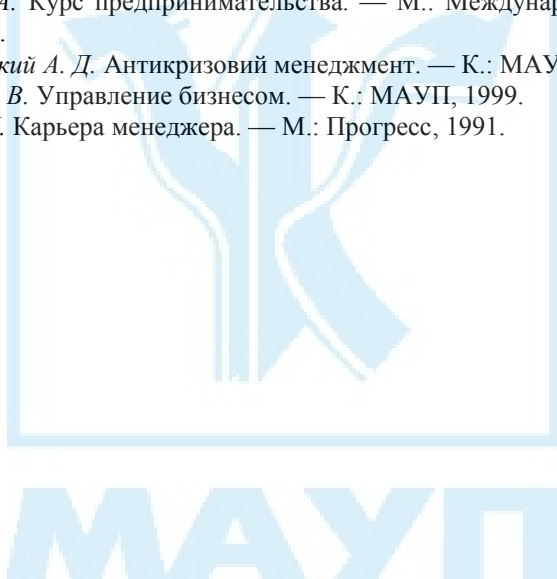
28. Аналіз сильних і слабких сторін кадрової політики компанії.
29. Визначення основних шляхів досягнення цілей кадрової політики.
30. Механізм трансформації стратегічних цілей компанії в індивідуальні цілі працівників. Стратегія і тактика синергізму.
31. Необхідність змін у компанії. Роль зовнішніх факторів. Позиція працівників компанії.
32. Асиміляція змін персоналом. Опір змінам.
33. Стимулювання зацікавленості в організаційних змінах. Головні ролі у процесі формування зацікавленості.
34. Роль і місце фінансового менеджменту в системі управління бізнесом. Розробка стратегічних фінансових цілей компанії.
35. Формування ефективного бізнес-плану. Структура бізнес-плану. Стратегія організації контролю прибутків і витрат компанії.
36. Найважливіші індикатори фінансового стану компанії.
37. Прогнозування прибутків підприємства.
38. Планування витрат підприємства.
39. Рух грошових коштів.
40. Місце і значення інформаційного менеджменту в системі управління бізнесом.
41. Місце і значення інноваційного менеджменту. Організація системи постійного генерування нових бізнес-ідей.
42. Форми підтримки інноваторів у компанії. Механізм стимулювання інноваторів.
43. Економічна сутність інвестицій та поняття інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій. Основні джерела фінансування інвестицій.
44. Роль бізнес-проектуювання для розвитку компанії.
45. Життєвий цикл бізнес-проекту. Характеристика чотирьох фаз циклу: стартової, підготовки, реалізації та завершення.
46. Вихід на адресні групи і мобілізація підтримки проекту. Розрахунок необхідних ресурсів.
47. Функціональна матриця бізнес-проекту. Чотири основні функції управління бізнес-проектом: планування, організація, оперативне управління, контроль.
48. Формування управлінської команди. Характерні риси єдиної команди. Умови формування команди. Стадії розвитку команди.
49. Теоретичні засади антикризового управління.
50. Методи прогнозування кризових явищ в компанії.
51. Методи діагностування кризового стану компанії.
52. Основні шляхи подолання кризи.

53. Зміст і роль консалтингу. Основні види і завдання консалтингу.
54. Протиріччя і обмеження в управлінні бізнесом. Природа протиріч і обмежень в управлінні. Види протиріч та обмежень.
55. Роль менеджерів у розв'язанні протиріч. Роль консультантів у розв'язанні протиріч клієнта.
56. Критерії професіоналізму консультантів. Особисті якості консультантів. Ділові якості консультантів. Наявність відповідної освіти. Наявність професійного досвіду.
57. Консалтинговий цикл.
58. Місце і роль консалтингових організацій у забезпеченні розвитку бізнесу.
59. Сучасне трактування безпеки бізнесу. Організація захисту від зовнішньої небезпеки.
60. Організація внутрішнього контролю.
61. Охорона комерційної таємниці.
62. Безпека бізнесу і мотивація персоналу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Валдайцев В. С.* Оценка бизнеса и инновации: Учеб. пособие. — М.: Филинь, 1997.
2. *Виханский О. С.* Стратегическое управление: Учебник. — М.: Гардарики, 1998.
3. *Водачек Л., Водачкова О.* Стратегия управления инновациями на предприятиях: Пер. со словац. — М.: Экономика, 1989.
4. *Вызов лидера / Карлофф и др.* — М., 1997.
5. *Гибсон Дж., Иванцевич Д. М., Донелли Д. Х.-мл.* Организации: поведение, структура, процессы: Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 2000.
6. *Гончаров В. В.* В поисках совершенства управления: руководство для высшего управленческого персонала: В 2 т. — М.: МНИИПУ, 1997.
7. *Дмитренко Г. А.* Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организации. — К.: МАУП, 1998.
8. *Друкер П. Ф.* Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. — М.: Технологическая школа бизнеса, 1994.
9. *Коростелев В.* Проектный менеджмент: достижение целей, несмотря на ограничения // Персонал. — 2001. — № 4.
10. *Питерс Т., Уотермен Р.* В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний). — М.: Прогресс, 1986.

11. *Портер М.* Международная конкуренция: Пер. с англ. — М.: Междуна- р. отношения, 1993.
12. *Речмен Д., Мескон М., Боуви К., Тилл Д.* Современный бизнес: Учеб- ник: В 2 т.: Пер. с англ. — М.: Республика, 1995.
13. *Родионова В. М., Федотова М. А.* Финансовая устойчивость пред- приятия в условиях инфляции. — М.: Перспектива, 1996.
14. *Тичи М., Девана М. А.* Лидеры реорганизации: Из опыта американ- ских корпораций: Сокр. пер. с англ. — М.: Экономика, 1990.
15. *Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж.* Стратегический менеджмент: концепции и ситуации: Учеб. для вузов: Пер. с 9-го англ. изд. — М.: ИНФРА-М, 2000.
16. *Хоскинг А.* Курс предпринимательства. — М.: Междуна- р. отноше- ния, 1993.
17. *Чернявский А. Д.* Антикризисный менеджмент. — К.: МАУП, 2000.
18. *Щёкин Г. В.* Управление бизнесом. — К.: МАУП, 1999.
19. *Якокка Л.* Карьера менеджера. — М.: Прогресс, 1991.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Управління бізнесом”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Управління бізнесом”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	9
Завдання для контрольних робіт	10
Питання для самоконтролю	12
Список рекомендованої літератури.....	14

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
І. О. Денісов
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-910

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП